קבֶּז

בְּתוֹךְ הַנַּחַל

דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, מְעוֹרְרִים, מְעִירִים וּמְחַזְּקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲשֶׁר **בְּתוֹךְ הַנַּחַל** נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה נִמְצָאִים, וּמִתּוֹךְ נַחַל קָדוֹשׁ זֶה נוֹבְעִים, לְהַחֲיוֹת נְפָשׁוֹת עַם יִשְׂרָאֵל הַצְּמֵאִים, שֶׁנִּשְׁמְעוּ עַל־יְדֵי הָאִי״שׁ אֲשֶׁר עַל הָעֲדָה, כְּבוֹד קְדֻשַּׁת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ, חִיּוּת נַפְשֵׁנוּ, רֹאשׁ חֲבוּרָתֵנוּ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב הָרַה״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיט״א

פרשת כי תבוא [לאומן] תשפ״ג

ליל שבת קדש

בליל שבת קודש פרשת כי תבוא תשפ״ג, דיבר מו״ר שליט״א דיבורים נוראים ונפלאים מלימודי הפרשה וההכנה לקראת ימי ר״ה הקדושים

פתח ואמר מו״ר שליט״א: שבת קודש פרשת כי תבוא, תמיד מגיעה בסוף השנה, וחכמינו הקדושים אומרים (מגילה לא:): **עזרא הסופר תיקן שיהיו קורין תוכחה שבמשנה תורה כדי שיתקיים ״תכלה שנה וקללותיה״, ״תחל שנה וברכותיה״**; ובתוס׳ שם מסביר מדוע אין זו השבת שלפני ר״ה ממש, אלא שבוע קודם לכן – כשבועיים לפני ר״ה, ומסביר שם טעם הדבר, והנה בודאי טמון בזה ענין ההכנה שלנו לקראת השנה החדשה, ועלינו להבין מהו הלימוד הנפלא שמונח בזה, וכן מדוע באמת לא קורין את התוכחה ממש קודם ר״ה ומקדימין זאת כשבועיים קודם?

אך הנה, דברי התוכחה שבפרשה מובאים בסופה, ולפני כן ישנה הקדמה נחוצה, ועפ״ז נבין הענין היטב: פרשתנו מתחילה בענין של הבאת ביכורים, שאדם זכה לבוא לארץ ישראל, והנה יש לו שדה, והוא רואה פירות משבעת המינין שמתחילים לגדול, עליו להביא את הפירות הראשונים לביהמ״ק, אל הכהן, ושם הוא מתחיל להודות להקב״ה על כל החסדים שעשה עמו.

והנה איתא במדרש (ילקוט שמעוני): **עֲשֵׂה מִצְוָה הָאֲמוּרָה בְּאוֹתוֹ עִנְיָן, וְתִזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאֲמוּרָה בְּאוֹתוֹ עִנְיָן**; ולכאורה טעון ביאור, הלא מצות ביכורים זוהי אחת ממצוות התלויות בארץ, א"כ מהו "עֲשֵׂה מִצְוָה הָאֲמוּרָה בְּאוֹתוֹ עִנְיָן" – שזו מצות ביכורים, "כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ", הלא בלי הכניסה לארץ בלתי אפשרי לקים זו המצוה...

ולבאר זאת יובן עפ"י הכלל שבידינו, שהתורה הקדושה היא נצחית; כל מצוות התורה שייכות לכל אדם בכל זמן, ועלינו להבין מה שייכות מצות ביכורים לכל אחד ואחד בכל דור ודור – אע"פ שאין ביהמ"ק עומד על תילו בפועל ממש, ולכאורה המצוה איננה שייכת בזמן זה?

אך כאמור, מצות ביכורים התקיימה ע"י שאדם היה עולה עם פירותיו לירושלים, מגיע לבית המקדש, ניגש אל הכהן – זה הצדיק, ומתחיל לספר את גודל החסדים והרחמים שהקב"ה ברוך עשה עמו, ופה מונח יסוד העניין: **מצות הכרת הטוב!**

כי אדם צריך לאמץ לעצמו את המצוה הנפלאה הזאת של הכרת הטוב, לא להיות כפוי טובה, להעמיק ולהבין אילו טובות נפלאות הוא זוכה בכל עת ורגע מאת הקב"ה, ולהודות על כך להקב"ה! לא מספיק לא "שכוייח, רבש"ע", אלא לפרט בפה מלא מהן הטובות שאתה זוכה להן, כל אחד כפי מה שזכה, זוכה ויזכה, וזה אשר יפתח את הפתח לישועות נוספות שתבאונה בוודאי.

וזה מה שאנו מוצאים פה – במצות ביכורים, שאדם היה מתחיל לספר את הניסים שארעו עימנו עוד קודם שירדנו למצרים, שזהו "**וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב**" – מתחילים מהתחלה, היינו מזמן יעקב אבינו, שאז בעצם התחיל השרשרת הקדושה של עם ישראל להתרקם, יעקב אבינו היה בחיר האבות, מיטתו היתה שלימה, ולבן

הארמי ביקש לעקור את הכל, ח״ו, אבל הקב״ה הציל אותנו ממנו. וזה סובב והולך על כל אחד ואחד, שיש כאלו המסבבים עליו להרע לו להזיק לו, והקב״ה גואלו מזה.

וכשממשיך לספר על הירידה למצרים, כתיב **״וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה״** – עם ישראל סבלו במצרים סבל רב מאד, היה את השעבוד הנורא של מצרים, והם היו בלחץ ודוחק גדול מאד. וזה ג״כ סובב והולך על כל אחד ואחד, כי ׳מצרים׳ זה ענין של כלליות המיצרים והדחקות שעובר על האדם, שהוא עובר שעבוד ועבודת פרך ממש [אלו שהיו ל״ע במחנות ההסגר, רח״ל, הם הרגישו מה זה העניין הזה, ולא חשבו לרגע שיצאו וייגאלו מכל זה, כי היו בלחץ ודוחק כזה שזה לא היה אפילו במחשבתם].

אך עם ישראל החזיקו מעמד, וקיימו המשך הכתוב: **״וַנִּצְעַק אֶל ה׳ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ״** – עם ישראל צעקו אל הקב״ה, והקב״ה ראה את גודל צרתם ושמע את צעקתם, **״וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים״** – הקב״ה הוציא אותנו ממצרים בניסים נגלים, ועל כך מודים להקב״ה. וזה ג״כ סובב והולך על אדם שזכה להתחתן, כמה שבח והודאה עליו לתת להקב״ה, לא לשכוח את גודל המתנה הנפלאה שזכה לה, והרמז בפסוק **״ובמורא גדול״**, והרי את כל הפסוקים האלו אומרים בהגדה בליל פסח, ושם אומרים **״ובמורא גדול זו גילוי שכינה״**, מהו ׳גילוי שכינה׳? אדם חושב: גילוי שכינה זה שפתאום יש ברקים, רעמים, רעש, אור... אבל מלמדים אותנו חכמינו הקדושים: **איש ואשה זכו – שכינה ביניהם**; כשאיש ואשה חיים ביחד באהבה ושלום, זה **״גילוי שכינה״! פשוטו כמשמעו!**

ואחר שמספר כל זאת, ממשיך לומר: **״וַיְבִאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ״** – שזו ארץ ישראל, הארץ הקדושה שהקב״ה נתן לעם ישראל

כדי שיהיה מקום מוכשר לקבל את אור האמונה הקדושה, לקבל את כל מה שהקב״ה משפיע בשלימות נפלא.

ואחר שמודה על כל זה, אומר האדם: ״וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי יְהוָה וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ״ – שכל זה הוא ענין של הכרת הטוב, שאדם מכיר טובה על החסדים והנפלאות שמקבל, וכלשון רש״י ״ואמרת אליו – שאינך כפוי טובה״; כי המדה הכי גרועה זו מדת כפיות טובה, שאדם לא מכיר גודל הטובות שזוכה, וחושב שהכל מובן מאליו, ובאמת עליו להבין שכל מה שהוא מקבל – זו מתנה עליונה מהקב״ה, ולתת תודה על כך, ולפרש היטב כל מה שזכה, ולזכור מהיכן הגיע... וכמו כאן, שמתחילים לספר מלבן הארמי, כן אדם צריך להתחיל לספר מאז שזוכר את עצמו, ולהודות לכל מה שזכה מאז.

ובפרט אנו, שזכינו להתקרב אל האור הגדול של רביז״ל, כמה עלינו לתת תודה והודאה להקב״ה שזכינו להתקרב לכאלו לימודים נפלאים, אנחנו לקבל כזאת חיות והתחזקות, ולזכור היטב היכן היינו ללא רבינו, ומה רבינו עשה איתנו, לתת על זה תודה! לא לשכוח!

בשער המזרחי של ביהמ״ק, היה שער הנקרא ״שער שושן״ [ממנו היה יוצא כבש להר הזיתים ושם היו מתעסקים בענייני הפרה אדומה שהיתה נשרפת בהר הזיתים], ואיתא בירושלמי, שעל השער הזה היה מצויר ציור של שושן הבירה, זאת כדי להזכיר לכולם היטב היכן היינו, תחת ממשלת אחשוורוש, כי הרי בית שני היה אחר כל סיפור המגילה, שהלכו לגלות של שבעים שנה, והיו שם בפרס ומדי וכו׳, ואז היתה גזירת המן וכו׳, וזכו שהיה את הנס של פורים, ועל כך היה השער הזה – שער שושן, כי לזכור היטב היכן היו, וכמה עליהם להודות להקב״ה שזכו לעלות לארץ ישראל, להגיע לירושלים, ולבנות את ביהמ״ק.

הכלל, אדם צריך להיות תמיד מכיר טובה, שיכיר את גודל החסדים והרחמים שהקב״ה עושה עמו, ובל ישכח את זה חלילה, ותמיד יתן שבח והודאה להקב״ה על כל מה שמשפיע עליו, לא יסתפק בלומר ״שכוייח, רבש״ע, תודה״, אלא יספר ויפרט בדיוק על מה נותן את התודה, ויזכור היטב מהיכן בא, יכיר את מקומו, ויתן שבח על כל מה שזכה מאז ועד עתה.

נמצא אפוא, שמצוות ביכורים זו מצות תדירית ממש, ואינה שייכת רק בזמן שביה״ק קיים, אלא היא מצוה השייכת בכל זמן, בכל דור, לכל אדם ואדם באשר הוא, שיפתח את הפה ויתן תודה, יכיר במעלת החסדים שנעשים עמו תדיר, יתן שבח והודאה על כל פרט ופרט של החיים, שהנה הוא זוכה לראות בפרי עמלו איזו תוצאה טובה, הוא זוכה לראות ענין של ׳ביכורים׳, בכל ענין שיש לו, כל אחד כפי בחינתו, והוא נותן על זה תודה להקב״ה, ומתחיל מהתחלה – מספר בפירוט את ענין התודה שנותן, וזה ממשיך לו שפע על לעתיד, כי התודה שנותן חלה גם על ביכורים שעוד יהיו בעז״ה, הכל בכח נתינת התודה והודאה.

ובזה יש לנו מעט הבנה בדברי המדרש הנ״ל: ״עֲשֵׂה מִצְוָה הָאֲמוּרָה בְּאוֹתוֹ עִנְיָן כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל״; ׳מצוה האמורה באותו ענין׳ הוא ענין של הכרת הטוב, שאדם יהא רגיל בליתן שבח והודאה להקב״ה, וכך מקיים בהידור את מצות הבאת ביכורים, ועי״ז בודאי יתקיים ״תזכה להיכנס לא״י״, היינו לפנימיות קדושת הארץ, וכמו שאומר רבינו (ליקו״מ ח״א סי׳ ז) קדושת א״י זה ענין של **אמונה** – שאדם מאמין שכל מה שמושפע לו זה מאת הקב״ה, **תפילה** – חלק מהתפילה זו נתינת תודה והודאה, **ניסים** – כי כאמור, ע״י שנותן תודה והודאה ממשיך ע״ע ניסים ונפלאות, וכן – **התקשרות לצדיקים** (עי׳ שם בתורה קכט, ובח״ב סי׳ קט וקטז), כי את הלימוד הנפלא הזה אנחנו מקבלים מהצדיקים, הם אלו שמלמדים אותנו זאת, שנזכה לפתוח את הפה שלנו, ולהודות על

כל דבר, הצדיקים הם אלו שמאירים לנו את חיינו, שנזכה לתת שבח והודיה על הכל, ובפרט אדם שזכה להתחתן [היו שני חתנים בשבת], כמה יתן שבח להקב"ה על כך, וזו הסגולה הכי גדולה לשלום בית, שאדם יתן תודה להקב"ה שזכה להתחתן, ואפילו אם יש דברים שצריכים עדיין שיפור – זה עוד יסתדר, ע"י שאדם יתן תודה להקב"ה בזה הוא מחזק אצלו את ההערכה וההחשבה למה שזכה, ויזכה לשלום נפלא בביתו.

ועל ידי כל זה, יובן מאד מה שייכות ענין של "תכלה שנה וקללותיה" – "תחל שנה וברכותיה", ויובן מדוע קורין זאת דיקא עתה, ולא סמוך לראש השנה ממש:

כי ענין של 'תכלה שנה וקללותיה' הוא שאדם מחליט בעצמו שהוא מסיים כבר עם כל הקללות! זהו! מפסיק עם כל הדיבורים הלא טובים, וזוכה לצאת מגדר 'קללה' ל'ברכה'!

שזה בעצם ענין של הכרת הטוב האמורה, כי ענין של קללה הוא בדיוק ההפך מעניין של הכרת הטוב; הכרת הטוב הוא שאדם מכיר את החסד שנעשה עמו, ונותן על זה תודה והודאה, שזה ענין של 'ברכה', משא"כ כפוי טובה, הוא לא מכיר ומעריך את מה שנעשה עמו, ואיננו מכיר טובה, וזה ענין של 'ההפך מברכה'...

אדם צריך לשים מבטו על הברכה! כמה ברכה יש! להודות על הברכה! לא להפסיק לתת שבח והודאה! ולהפסיק כבר עם הקללות – זהו! 'תכלה שנה וקללותיה' – נגמרו הקללות! רק ברכות! הכרת הטוב!

ואין אנו מחכים עם זה עד לערב ר"ה, שאז באמת נוהגין לומר ולהכריז זאת בעת אמירת הפיוט "אחות קטנה", אלא מקדימים אנו כבר שבועיים קודם לכן, שמעכשיו כבר יתקיים "תכלה שנה וקללותיה", וכבר מיד "תחל שנה וברכותיה" – איזו 'שנה'? **שנה זו! עכשיו!** לא מחכים סמוך לר"ה,

אלא **כבר מעתה** שומרים היטב בזה, לגמור עם כל הקללות, עומדים על המשמר שנזכה כבר לברכות...

כי באמת, נשאר עדיין זמן מכובד מהשנה שנכלל בגדר של 'שנה', הלא אנו מברכים ג"פ ביום בברכת השנים "ברך עלינו ה' אלקינו **את השנה הזאת**", ואם מכונים אלו הימים בשם "השנה הזאת" אז בודאי שפיר אנחנו חזקים שיתקיים מעכשיו "תכלה שנה וקללותיה" – נחליט בעצמנו שבביתנו יהיה רק ענין של ברכה, הכרת הטוב, נתינת תודה, ונישמר מאד מאד מענין של קללה, נחליט בעצמנו שגומרים עם כל הקללות, מפסיקים להיות כפויי טובה, ושומרים היטב שנזכה לברכות אמיתיות כל ימי חיינו, נהיה חזקים לתת תודה על כל דבר, לא לשכוח להודות ולהלל להקב"ה על כל הניסים והנפלאות שעושה עמנו, ונזכור היטב מהיכן באנו, איך שבתחילה היה ענין של "ארמי אובד אבי" וגו' אבל אח"כ זכינו לצאת מכל שעבוד מצרים וכו' והגענו לארץ ישראל, וזכינו לפירות מבורכים, ועל כן ניתן להקב"ה שבח והודאה, ולא נפסיק לומד תודה.

ובעניין שההתחלה היא קשה ואח"כ זוכים לצאת למרחב, צריך לדעת שכן הוא, וכך עבר על כל הצדיקים, שזהו הכתוב (איוב ח, ז) "וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד" – אמנם ההתחלה היא בבחינת 'מצער', אבל אח"כ זוכים ל"ישגה מאד"...

ובזה מסופר על בעל ההילולא שהיתה השבוע, הגה"ק ר' יוסף חיים מבאגדד זי"ע בעל ה'בן-איש-חי', איך הוא התחיל את עבודתו וזכה למה שזכה? עפ"י הנ"ל, דיקא מחמת ענין של מצער.

כשהוא היה ילד בגיל שבע, הוא שיחק עם חבריו, וכשדרכם של ילדים – רצים ומתרוצצים וכו', ואירע שהוא נפל לתוך בור עמוק מאד... הוא החל לצעוק "הצילו, אני פה" וכו', אבל אף אחד לא שמע אותו...

[בהזכירו ענין שילדים מתרוצצים וכו' עורר מו"ר שליט"א את הילדים על דרך ארץ, שאמנם זה

טבע בריא של ילד שהוא רץ וכו׳ וזה טוב לו לשחק, אבל צריכים לשמור שלא לצאת מגדרי התנהגות טובה, לא עושים כואב למישהו אחר, להיזהר לא להפיל מישהו, שההתנהגות תהא בדרך ארץ, והדגיש מו״ר שליט״א את מה שתמיד רגיל לומר לילדים: **אין ערוך למעלת לימוד התורה, בפרט לימוד של ילדים, אבל מוכרח שזה יבוא ביחד עם דרך ארץ, זה ללא זה - חסר העיקר, מוכרחים את שניהם!**].

אחר זמן רב שהוא צעק בתוך הבור ואין מושיע, וכבר היה מותש, רעב וצמא, ואף כאב לו גרונו מרוב צעקות, ולא ידע לשית עצה לנפשו, נשא עיניו הטהורות אל השמים, והבטיח: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם אַתָּה גּוֹאֵל אוֹתִי וּמוֹצִיאֵנִי מִן הַמְּצַר הַזֶּה, אֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ שֶׁאַקְדִּישׁ כָּל חַיַּי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה׳!**

לא עברו רגעים ספורים - סיפר לימים הגה״ק בעל הבן איש חי - וממש אחר שסיימתי את הבטחתי, והנה שמעתי אנשים באזור, צעקתי ושמעוני, והוציאו אותי מן הבור... [לא היה כ״כ קל להוציא, זה היה בור עמוק, ומן הסתם שהורידו חבלים וקשר עצמו בזה וכך העלו אותו, ממש כמו ששכתוב אצל יוסף הצדיק... ומעניין מאד שגם לו קראו רבי **יוסף** חיים].

כך גדל ר׳ יוסף חיים, ונהיה גאון קדוש, שחיבר כ״כ הרבה ספרים בכל חלקי התוה״ק, דברים נפלאים מאד מאד, הן בגמרא והן בהלכה והן בקבלה, והיה צדיק קדוש עליון, והכל התחיל מן המיצר, וכך עלה אל המרחב...

מגודל שקידתו בתורה, ואיך שקיים הבטחתו תכף ומיד מסופר עוד, שכשהוא היה נער בגיל י״ד שנים, הגיעה לאביו - ר׳ אליהו - שאלה מהחכמים בירושלים בדבר כשרות אתרוגים מורכבים וכו׳, והיתה שאלה קצת סבוכה, ואביו היה הרב שם בבאגדד, והיו מריצים לו שאלות בכל מיני נושאים, אך לא היה לו הזמן אז כ״כ כדי לענות להם - כי להשיב תשובה צריכים

ישוב הדעת, ולפתוח הספרים ולעיין וכו׳.

והנה, הנער הצעיר ר׳ יוסף חיים, הבחין בדבר השאלה - כי היתה מונחת על שולחן אביו, והוא בעצמו ישב וכתב תשובה מקיפה על כל הנושא, באופן בהיר ונהיר, ושלח את התשובה לירושלים בחזרה...

אחר כמה ימים, התפנה האב - ר׳ אליהו - וישב וכתב את התשובה לשאלתם, וג״כ שלח להם תשובתו. החכמים, שראו כבר תשובת בנו [כי חתם את שמו בסוף, וכתב שזה ״הנראה לעניות דעתו״], השיבו לאבא ר׳ אליהו: **״כבר הקדימך בנך המופלא ר׳ יוסף חיים בתשובה כ״כ נפלאה, וכמה עליך לשמוח כ״כ שיש לך בן כזה גדול בתורה!״...**

ואכן, היה זה כבר שבע שנים אחר הבטחתו של ר׳ יוסף חיים, וקיים מה שהבטיח, וזכה להיות כזה צדיק שהאיר אור כ״כ נפלא בעולם.

אלו הם הלימודים הנפלאים היוצאים ונובעים מפרשת השבוע, וזוהי ההכנה שלנו לקראת השנה החדשה - וכאמור, גם לשנה זו... שאנחנו מחליטים מעכשיו שמפסיקים עם כל הקללות, מקבלים על עצמנו להכיר טובה, להיות רגילים בברכה, רק ברכות! נותנים תודה להקב״ה על מה שזכינו עד עכשיו, לא מפסיקים מלהודות להלל ולשבח, וזוכים לחיות חיים חדשים!

הקב״ה יעזור לנו, שנזכה שיתקיים ״תכלה שנה וקללותיה״ עם כל המובנים והפירושים, ויתקיים ״תחל שנה וברכותיה״, שנזכה שיהיו רק ברכות וישועות, ונזכה למידת הכרת הטוב בשלימות, וכך נזכה לשנה טובה ומבורכת, שנת גאולה וישועה, אמן ואמן!

* * *

בוקר שבת קדש

בבוקר שבת קדש פרשת כי תבוא תשפ"ג, דיבר מו"ר שליט"א דיבורים נוראים ונפלאים בסיפורי מעשיות של רבנו, מעשה ג' – מחיגר

לשון רבינו ז"ל:

..."וְאוֹתָן הַגַּזְלָנִים נַעֲשׂוּ עַל־יְדֵי שֶׁהָיָה פַּעַם אַחַת רָעָב, וּבָא אֶחָד לָעִיר וְהִכְרִיז: מִי שֶׁרוֹצֶה מְזוֹנוֹת יָבוֹא אֵלָיו וְנִתְקַבְּצוּ אֵלָיו כַּמָּה אֲנָשִׁים, וְהוּא עָשָׂה בְּעָרְמָה, וּמִי שֶׁהָיָה מֵבִין בּוֹ שֶׁאֵין בּוֹ צֹרֶךְ אֵלָיו, דָּחָה אוֹתוֹ. וּלְאֶחָד הָיָה אוֹמֵר: אַתָּה תּוֹכַל לִהְיוֹת בַּעַל־מְלָאכָה, וְלָזֶה אָמַר: אַתָּה תּוּכַל לִהְיוֹת בָּרַחַיִם. וּבֵרַר רַק אֲנָשִׁים חֲכָמִים, וְהָלַךְ עִמָּהֶם לַיַּעַר, וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים גַּזְלָנִים, בַּאֲשֶׁר שֶׁמִּכָּאן הוֹלְכִים הַדְּרָכִים לְלַיְפְּסִיק, לִבְרֶעסְלָאט) וְלִשְׁאָר מְקוֹמוֹת, וְנוֹסְעִים בְּכָאן סוֹחֲרִים, וְנִגְזֹל אוֹתָם וּנְקַבֵּץ מָעוֹת. וְנָפְלוּ עֲלֵיהֶם (הַיְנוּ אֵלּוּ הַגַּזְלָנִים הַנַּ"ל נָפְלוּ עַל הַבֵּן הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ, וְעַל הָאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ הַנֶּאֱמָן וְהַבַּעַל־עֲגָלָה).

הַבַּעַל־עֲגָלָה וְהַנֶּאֱמָן, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לִבְרֹחַ בָּרְחוּ, וְהוּא נִשְׁאַר עַל הָעֲגָלָה, וּבָאוּ וְלָקְחוּ הַתֵּבָה שֶׁל הַמָּעוֹת, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ: לָמָּה אַתָּה יוֹשֵׁב? וְהֵשִׁיב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ. וְנָזְלוּ הַתֵּבָה וְהַסּוּסִים, וְהוּא נִשְׁאַר עַל הָעֲגָלָה. וְהַנֶּאֱמָן וְהַבַּעַל־עֲגָלָה (שֶׁבָּרְחוּ לְמָקוֹם שֶׁבָּרְחוּ) יִשְׁבוּ עַצְמָם, בַּאֲשֶׁר שֶׁלָּקְחוּ פְּרוּקְלַאדִיזִי) מִפְּרִיצִים, וְלָמָּה לָהֶם לָשׁוּב לְבֵיתָם, שֶׁיּוּכְלוּ לָבוֹא בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת? טוֹב לָהֶם לְשָׁאֵר שָׁם (בַּמָּקוֹם שֶׁבָּרְחוּ לְשָׁם), וְיִהְיוּ בְּכָאן נֶאֱמָן וּבַעַל־עֲגָלָה".

פתח ואמר מו"ר שליט"א: אנחנו אוחזים במעשה מחיגר, שהחיגר התעקש להמשיך בדרך, אע"פ שהנאמן ובעל העגלה אמרו שיישארו ללון, שזה ענין עקשנות, שאמנם היא מדה טובה ויקרה מאד בעבודת ה', רביז"ל מאד שיבח את עקשנות האדם בעבודת ה', שיהיה עקשן בעבודתו ולבל יניח מקומו לרגע, ומאדיך מדת העקשנות בשאר ענייני העולם – היא מדה לא טובה בכלל, כי עי"ז גורם האדם כל

מיני דברים שליליים לעצמו, בכל מיני עניינים, וכמו שרואים פה בסיפור, שעי״ז נפלו עליהם גזלנים.

ו׳גזלנים׳ דיקא, כי זו מדה כנגד מדה, מדוע? מסביר ר׳ נתן בהלכות גזילה, שכל ענין זה שאדם מתעקש על משהו ודוחק את השעה - זה ענין של גזילה; אדם שהוא הולך לגזול - הוא דוחק את השעה, כי רוצה ׳עכשיו׳ כבר את השפע, אבל אמרו צדיקים [זה מקובל בשם ר׳ פינחס מקאריץ זי״ע] שכשאדם גוזל רח״ל, אם היה מחכה וממתין מסבלנות הוא היה מקבל את אותו השפע - בכבוד, ללא שיצטרך ח״ו ללכת ולגזול, אבל אדם שהוא גוזל האו דוחק את השעה, שהוא כבר עכשיו ׳על הרגע׳ צריך את הכסף ושאר דברים שגוזל, וזה מביא לו דברים לא טובים.

וכן מוצאים אצל בני אדם שבאים לצדיק ומתעקשים ״שהצדיק יגזור שיהיה כך וכך״... אין זו דרך הנכון כלל, כי זה ג״כ ענין של גזילה, שאתה רוצה לקבל את זה בכח, ונגיד אפילו שהצלחת לקבל את זה, ונראה שנושעת, אין זו ישועה בשלימות, ואח״כ רק רואים למפרע איך שזה גרם דברים לא טובים לאדם, בבחינת ״עושר שמור לבעליו לרעתו״, ה׳ יצילנו.

הכלל, אדם צריך לשמור שלא ידחק את השעה, אלא שיהיה סבלן, ולא יתעקש על שום דבר, אלא רק בעבודת ה׳, וע״י שהחיגר התעקש - לבסוף הגיעו הגזלנים...

ועתה מספר רבינו היאך הגיע אלו הגזלנים: **וְאוֹתָן הַגַּזְלָנִים נַעֲשׂוּ עַל־יְדֵי שֶׁהָיָה פַּעַם אַחַת רָעָב** - והיה מחסור באוכל ומזון, עד שלא היה כמעט פת לחם לאכול, **וּבָא אֶחָד לָעִיר וְהִכְרִיז: מִי שֶׁרוֹצֶה מְזוֹנוֹת יָבוֹא אֵלָיו, וְנִתְקַבְּצוּ אֵלָיו כַּמָּה אֲנָשִׁים, וְהוּא עָשָׂה בְּעָרְמָה, וּמִי שֶׁהָיָה מֵבִין בּוֹ שֶׁאֵין בּוֹ צֹרֶךְ אֵלָיו, דָּחָה אוֹתוֹ** - כי רצה רק אנשים שהיה לו בהם צורך. **וּלְאֶחָד הָיָה אוֹמֵר: אַתָּה תּוּכַל לִהְיוֹת בַּעַל־מְלָאכָה, וְלָזֶה אָמַר: אַתָּה תּוּכַל לִהְיוֹת בָּרֵחַיִם** - היינו שאמר לכל אחד כפי שהוא יכול לעשות, אתה תתקבל בעבודה פלונית, אתה תל להתעסק בריחים וכו׳, **וּבֵרַר רַק אֲנָשִׁים חֲכָמִים, וְהָלַךְ עִמָּהֶם לַיַּעַר** -

ענין של ״יער״ יכול להיות דבר חיובי ומצד שני דבר שלילי; כך אמרו אנשי שלומינו: אדם יכול ללכת ליער ולהיות צדיק, להתבודד הרבה להקב״ה ולפרש שיחתו לפני הקב״ה, ומצד שני יכול להיות שם גזלן, כפי שנראה להלן.

ובענין ההתבודדות, כמה נפלא ומתוק הוא שאדם זוכה לילך למקום מיוחד שאין שם בני אדם, כגון יער וכדו׳, ושם הוא לבדו עמו יתברך, ומפרש כל שיחו ושיגו לפני הקב״ה, את כל אשר על ליבו מתנה לפני ריבון כל עולמים, איזה אור נערב זה ! איזו זכות נפלאה היא זו !

במהות המיוחדות שיש בהתבודדות, ממשיל זאת רביז״ל למשל (עי׳ ליקו״מ ח״א סי צז) לדרך המלך, שעל אותה הדרך רובצים המון גזלנים, ומחכים לתפוס את האדם העובר, וליקח ממנו רכושו היקר, אבל כשאדם סולל לו דרך חדשה, ששם אין גזלנים נמצאים, הם אינם יודעים על קיומו, וזוכה לעבור על הכל לשלום... אומר רבינו שזה ענין התפילה והתבודדות, שהנה את ג׳ התפילות כלל המקטרגים מכירין היטב, ועל כן עומדים ואורבים לאדם מאד מאד בתפילתו, לבל יזכה לכוון בה היטב, ולהתפלל כראוי וכנכון, ומבלבלים אותו בכל מיני בלבולים שונים, כי כבר יודעים מכירים את זמן התפילה ומיקומה וכו׳, משא״כ ענין של התבודדות - אדם סולל דרך חדשה שאף אחד אינו יודע, אפילו אלו המקטרגים אינם יודעים, הוא נמצא לבד באיזה מקום, ושם מדבר אל הקב״ה בתמימות ופשיטות, **תפילה כזאת עולה ישירות אל הקב״ה, ללא שום קטרוגים !**

זה המובן החיובי שיש ב׳יער׳, שאדם זוכה לפרש שיחתו לפניו יתברך, ומאידך - צריכים לשמור מאד ביער שלא ליפול לידי גזילה וכדו׳, כי הוא מקום לא פשוט. ואותו אדם לקח את אלו החכמים, והלך עמהם אל היער, **וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים גַּזְלָנִים**, למה דוקא ביער? הסביר להם אותו אחד: **בַּאֲשֶׁר שֶׁמִּכָּאן הוֹלְכִים הַדְּרָכִים לְלַיְפְּסִיק, לִבְרֶעסְלָא** [אין זו העיר

׳ברסלב׳, אלא זה שם מקום בגרמניה] **וְלִשְׁאָר מְקוֹמוֹת, וְנוֹסְעִים בְּכָאן סוֹחֲרִים, וְנִגְזֹל אוֹתָם וּנְקַבֵּץ מָעוֹת** – אכן שמעו לו אותם חכמים, והחליטו שיהיו גזלנים באותו היער, ושם עברה עגלתו של החיגר עם הנאמן ובן המלך, **וְנָפְלוּ עֲלֵיהֶם (הַיְנוּ אֵלּוּ הַגַּזְלָנִים הַנַּ״ל נָפְלוּ עַל הַבֵּן הַנַּ״ל, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ, וְעַל הָאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ הַנֶּאֱמָן וְהַבַּעַל־עֲגָלָה)**.

והנה, **הַבַּעַל־עֲגָלָה וְהַנֶּאֱמָן** ראו שקורה כזאת דבר – מגיעים גזלנים, וראו **שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לִבְרֹחַ** על כן **בָּרְחוּ**, כי ״כל הבורח מן הצרה -הוא פיקח״ (ספהמ״ד אות פחד חלק שני סעיף ב), **וְהוּא** – היינו החיגר, **נִשְׁאַר עַל הָעֲגָלָה, וּבָאוּ** אלו הגזלנים **וְלָקְחוּ הַתֵּבָה שֶׁל הַמָּעוֹת** – כי הרי הוא קיבץ לעצמו סכום של כסף ממה שנתנו לו אחיו כנ״ל, וכל זה היה בתוך התיבה. **וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ: לָמָּה אַתָּה יוֹשֵׁב? וְהֵשִׁיב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ** – כי לפעמים אדם מגיע לכזה מצב, עד שהקליפות בעצמם מעוררים את האדם: ״**למה אתה יושב? מה איתך?!**״... כי אדם שהוא כ״כ נשקע בכל מיני דברים לא טובים, נפל לכל מיני דברים בלתי רצויים, מגיע שלב שהטומאה בעצמה מעוררת אותו: ״די! תתעורר! מספיק! כבר ׳יצא מהאף׳!... זהו, היית בהכל, ראית, עשית, די כבר! מספיק! למה אתה יושב?!״...

וְגָזְלוּ הַתֵּבָה וְהַסּוּסִים – ׳התיבה׳ הוא רמז לדבר יקר ערך שיש לאדם: **תיבת התפילה**; וכדאיתא בדברי רביז״ל (ליקו״מ ח״א סימנים ט, קיב) גבי תיבת נח, שהתיבה היא תיבת התפילה, שזה הדבר הכי יוקרתי וחשוב שיש לאדם – שהוא יכול להתפלל, יש לו את כח הדיבור, ואם יזכה לפתוח את פיו ולדבר אליו יתברך – מה טוב חלקנו ומה נעים גורלו!

בתורה קי״ב זו מביא רבינו את ענין של ׳**דיבור אמת**׳, היינו אדם שהוא כבר נפל היכן שנפל, התלכלך במה שהתלכלך וכו׳, אבל מגיע מצב שהוא כבר צועק מתוך המקום שבו הוא נמצא: ״**ה׳ הושיעה! רבש״ע, תושיע אותי! אני יודע שאין לי שום עצה אחרת אלא רק אתה יכול**

להציל אותי!"... ומביא רביז"ל שם לשון נוראה ונפלאה: **"והמשכיל המבין יש לו להתפלל כל ימיו שיזכה פעם אחד כל ימי חייו לדבר דיבור אחד של אמת לפני ה' כראוי"**; זה ענין של 'תיבה', היינו תיבת התפילה, ואת זה הגזלנים גזלו ממנו, רח"ל.

וכן גזלו ממנו את **'הסוסים'**, וענין של 'סוס' רומז לגוף של האדם, שהוא כמו סוס שעליו רוכבת הנשמה, וכשאדם נופל לידי אלו הגזלנים, אזי גם את הגשמיות הם לוקחים ממנו, לא רק את הרוחניות, רח"ל.

וְהוּא נִשְׁאַר עַל הָעֲגָלָה - אמנם גזלו ממנו את הכל, אבל הוא נשאר על 'העגלה', רמז לאמונה הקדושה, וכמ"ש (תהלים פט, ט) "וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ", שזה ענין של 'עגלה', ענין 'עיגול' של אמונה, ואשרי הזוכה להישאר חזק וקשור היטב בעיגול הקדוש של האמונה הטהורה, שהוא מאמין באמונה שלימה שכל מה שעובר עליו מגיע ממנו יתברך, והוא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אדם כזה - אפילו שעבר מה שעבר, וכבר גזלו ממנו כל מה שגזלו ממנו, אעפ"כ יזכה סוף כל סוף לצאת מהכל לאור גדול, וכמו שיספר רבינו להלן, שהוא זרק עצמו על הארץ, והחל לאכול מעט עשבים וכו', עד שזכה סוף כל סוף להתרפא לגמרי, ולפעול דברים נפלאים מאד... הכל בכח האמונה שהיה חזק בה בכל מצב!

וְהַנֶּאֱמָן וְהַבַּעַל־עֲגָלָה (שֶׁבָּרְחוּ לְמָקוֹם שֶׁבָּרְחוּ) יִשְׁבוּ עַצְמָם, בַּאֲשֶׁר שֶׁלָּקְחוּ פְּרוּקְלַאדִיזִי) מִפְּרִיצִים, וְלָמָּה לָהֶם לָשׁוּב לְבֵיתָם, שֶׁיּוּכְלוּ לָבוֹא בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת? טוֹב לָהֶם לְשָׁאֵר שָׁם (בַּמָּקוֹם שֶׁבָּרְחוּ לְשָׁם), וְיִהְיוּ בְּכָאן נֶאֱמָן וּבַעַל־עֲגָלָה - ובזה רואים מה הם מידות גרועות שיש לבני אדם, הלא שכרו אתכם בשביל שתשמרו היטב על הילד הזה - החיגר, ואכן ברחתם מטעם מובן - כי נפלו עליכם גזלנים, וכל הבורח מן הצרה הוא פיקח, אבל עתה, אחר שהלכו הגזלנים [הם לא באו

כדי להישאר, הם באים כדי לגזול, ועוברים אל הקרבן הבא שיפול ביחד...], מדוע אין אתם חוזרים לראות מה נעשה עם זה החיגר? מדוע להזניחו כך ללא שום דבר עמו?! הרי שילמו לכם כסף... אז מיד שאתם מבינים שאין לו כבר הכסף, עוזבים אותו ובורחים לו?! אין זה אלא מדות גרועות שיש לבני אדם, וכמה צריכים לשמור שלא לסמוך על אף אחד; ועכשיו הם מיישבים עצמם שטוב להם להישאר באותו מקום שאליו הם ברחו "**ויהיו בכך נאמן ובעל עגלה**" - יחפשו להם קרבן נוסף... וכי זה 'נאמן'?!...

'נאמן' אמיתי זה ענין של נאמנות הנחלקת לג' עניינים:

א - **נאמן לה' ולתורתו**: אדם זוכה להיות נאמן לה', שזה ענין של **אמונה**, הוא משתדל לקיים את התורה והמצוות, לומד את התורה, שומר על קיום התורה, אדם כזה נקרא 'נאמן' אמיתי.

ב - **נאמן לצדיקים**: אדם צריך לשמור מאד מאד שיהיה נאמן להצדיק, ולא יעזוב ח"ו וידבר כל דבר אסור; רואים בני אדם שקיבלו כל מיני טובות שונות מהצדיק, כל אחד כפי ענייניו, ובאמת זכו להיות עזר וסיוע לעניינים שבקדושה, אבל פתאום 'הפכו עורם', וכבר לא רק שלא מסייעים וכו', אלא גם מדברים נגד וכו' רחמנא ליצלן, ובזה מראים שמתפוגגת הנאמנות האמורה.

מוהרא"ש הקדוש תמיד סיפר שהוא הרגיש כל זה היטב על בשרו, והמפורסמות אינן צריכות ראיה [אולי עתה זה כבר לא כ"כ מפורסם וידוע לכל, כי רבים הם צעירים, ולא זוכרים את אלו השנים, אבל יש כאלו שכן זוכרים...], כמה אנשים שמוהרא"ש הקדוש הוציא אותם מן השאול תחתית **ומתחתיו**, וממש העלה אותם, ניקה ורחץ אותם, הלביש אותם בבגדים חדשים ונקיים, והנה לפתע הפכו עורם ונהפכו עליו לגמרי עד שדיברו נגדו כל דבר אסור, רחמנא ליצלן...

וענין של 'נאמן' להצדיק היינו שזוכה להיות נאמן אמיתי, ולא לדבר ח"ו, אלא להיות עזר וסיוע

לזה הצדיק, ולהבין היטב מה הוא זוכה בזכותו של צדיק, להפנים זאת היטב, לא לשכוח זאת אף פעם, ולהישאר בנאמנותו תדיר.

ג – זו הנאמנות השלישית, שזה אצל אדם בעצמו ובביתו, שיהיה נאמן לעצמו, וכן לאשתו. כשיש נאמנות אמיתית בין שני בני זוג – זו השלימות האמיתית, אחד עוזר לשני, אחד מוכן למסור נפשו בעבור השני, אחד מוכן לתת להשני הכל, זו נקראת נאמנות אמיתית בבית, וזו שלימות הבית!

וזה מה שמאחלים לחתן תדיר: "שיזכה לבנות **בית נאמן בישראל**", מהו 'נאמן'? ענין הנאמנות האמורה, שכל זה הוא ענין של **אמונה**, "נאמן" זה אותיות "**אמונה**", שאדם זוכה להיות חזק באמונה, וזוכה לנאמנות המשולשת הזאת – נאמן לה' ולתורתו, נאמן לצדיקים, ונאמן בביתו, זו עיקר השלימות של בנין בית בישראל!

וזהו הכתוב אצל משה רבינו (במדבר יב, ז) "**בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא**", כי הוא זכה לנאמנות הזאת בשלימות, והוא מנחיל זאת לנשמות ישראל, שיהיו חזקים היטב בזו הנאמנות, איש איש בביתו, שזהו "**בכל ביתי** נאמן הוא" – '**בכל ביתי**' היינו בכל בית בישראל, שיתקיים '**נאמן הוא**', שיהיו נאמנים היטב לה' יתברך, להצדיקים, אחד בעבור השני, ובכך יזכו לשלימות בנין ביתם, והשכינה הקדושה תשרה בתוכם.

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה להיות מקורבים לצדיקים אמיתיים, לקבל מהם את הלימודים הנכונים, ובכך נזכה לחיות חיים טובים, ולהיות אנשים כשרים כרצון הקב"ה!

* * *

הַגְּלָיוֹן הַקָּדוֹשׁ יוֹצֵא לָאוֹר לְעִלּוּי נִשְׁמַת הָאִשָּׁה הַכְּשֵׁרָה, שֶׁהִזְדַּכְּכָה בְּיִסּוּרִים קָשִׁים וְקִבְּלָה אוֹתָם בְּאַהֲבָה,
עָשְׂתָה חֲסָדִים רַבִּים לִקְהִלַּת מוֹהֲרָא"שׁ זי"ע, וּפָעֲלָה לְהַחֲיוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְחַזְּקָם לְאַמְּצָם וּלְעוֹדְדָם
מָרַת **לִיאַת שָׂרָה** ע"ה **בַּת מָרְדְּכַי**
נִפְטְרָה בְּשֵׁם טוֹב מִן הָעוֹלָם
כ"ד אֱלוּל תשע"ט